

KÄYNNISSÄ OLEVIA TUTKIMUKSIA

Sisko Helena Bauer

Psykologinen tutkimus Saksan liittotasavaltaan muuttaneista suomalaisista naisista

Maastamuuttoa voidaan kokonaisuutena katsoen verrata uuteen tilanteeseen, joka asettaa ihmisen tähänastisista poikkeavien vaatimusten ja haasteiden eteen: siirtolaisen on opittava sopeutumaan uuteen kulttuuripiiriin, sen erilaisiin tapoihin ja tottumuksiin, hänen on omaksuttava vieraan kielen käyttö jne.

Naiselle muutto vieraaseen maahan saattaa lisäksi merkitä siirtymistä ympäristöön, jonka naiseen kohdistamat odotukset ja vaatimukset poikkeavat huomattavastikin jo totutuista elämäntavoista. Tämän vuoksi naiset voivat, kunkin maan olosuhteista riippuen kokea siirtolaisuuden kahdessa mielessä: he eivät siirry ainoastaan maantieteellisesti maasta toiseen, vaan samalla he joutuvat myös luopumaan tähänastisesta historiallis-sosiaalisesta asemastaan ja vaihtamaan sen ko. maassa vallitseviin naisille asetettuihin rooleihin perheessä, työelämässä ja koko yhteiskunnassa.¹

Suomalaisen naisen kannalta muutto Ruotsiin tai muihin Pohjoismaihin ei tuone suuriakaan muutoksia hänen tähänastiseen asemaansa, mutta jo vähän kauempana, kuten esimerkiksi Saksan liittotasavallassa, on havaittavissa eroja tässä suhteessa. Suomalaisien naissiirtolaisten saksalaisessa ym-

päristössä kokemat ongelmat liittyvätkin lähinnä ihmissuhteisiin sekä heihin kohdistettuihin odotuksiin ja rooleihin naisina.

Korkeasta koulutustasosta ja hyvästä kielitaidosta huolimatta vain noin kolmasosa Saksassa asuvista suomalaisista naisista käy ansiotyössä kodin ulkopuolella (Suomessa vastaava luku on yli 90 %).² Osasyynä tähän voidaan pitää tiettyjen yhteiskunnan tarjoamien etujen ja palvelujen niukkuutta (esim. lasten päivähoito), jossa heijastuu saksalaisen yhteiskunnan naiselle suomien mahdollisuuksien rajallisuus: kotiäidin työ on Liittotasavallassa suosittu ja -päinvastoin kuin Suomessa - yleisesti hyväksytyin ja arvostetuin äidin tehtäväkenttä. Lisäksi osapäivätyön vähäisyys, aviopuolison riittävät tulot sekä koulutusta vastaavan työpaikan puute vaikuttavat osaltaan suomalaisäitien kotiinjäämiseen siinäkin tapauksessa, että pelkkä lasten- ja kodinhoito ei täytä heidän elämälle asettamiaan toiveita ja vaatimuksia. - Toisaalta on varsin mielenkiintoista saada selville, kuinka moni Länsi-Saksassa asuva suomalaisäiti on tyytyväinen asemaansa ja työhönsä perheen piirissä - etu, joka Suomen oloissa ei useinkaan ole mahdollista.

Edellä mainittujen, lähinnä suomalaisten naisten yhteiskunnallista asemaa koskevien

näkökohtien lisäksi tutkimuksessa on tarkoitus selvittää muita, kuten esimerkiksi läheisiin ihmissuhteisiin ja kultturellisiin eroihin pohjautuvia ristiriitoja, mutta myös näihin liittyviä henkilökohtaisia toimintamahdollisuuksia ja -edellytyksiä tämänpäivän saksalaisessa yhteiskunnassa.

Työn painopisteenä tulee olemaan suomalaisten naisten suhtautuminen saksalaisen yhteiskunnan naisille asettamiin vaatimuksiin ja odotuksiin, sekä toisaalta heidän kokemiansa vaikeuksien ja mahdollisuuksien kuvaaminen ja selvittäminen. Tässä yhteydessä tullaan kiinnittämään erityistä huomiota osittain jo kotimaassa hankittuihin tietoihin ja kokemuksiin sekä lisäksi tiettyihin henkilökohtaisiin tekijöihin erilaisten tilanteiden hallinnassa.

Vaikka varsinainen tutkimus kohdistuu-kin ainoastaan suomalaisiin naispuolisiin siirtolaisiin, odotetaan sen tulosten antavan tietoja yleensäkin naisten kokemista vaikeuksis-

ta, heidän käytettävissään olevista mahdollisuuksista ja niiden rajoituksista Saksan Liittotasavallassa.

Tutkimusaineiston kokoaminen tapahtuu kyselylomakkeiden sekä suullisten haastattelujen avulla. Työn rahoittaja on Suomen Akatemia; tieteellisenä tukijana toimii Prof. Dr. Bernhard Kraak, Frankfurtissa sijaitsevan Institut für Internationale Pädagogische Forschung - instituutin johtaja.

Viitteet:

1. Martinson, Sonja: Kulturell identitet. Invandrarkvinna i Sverige. Rapport från Svenska Unescorådets seminarium den 4-5 oktober 1978 om invandrarkvinnornas kulturella identitet. Var Gard, Saltsjöbaden, Stockholm 1979.
2. Tuomi-Nikula, Outi: Die gut integrierten Finninnen der Bundesrepublik. Deutsch-Finnische Rundschau, Nr. 45/85.